

Др Васиљ Поповић: ИСТОЧНО ПИТАЊЕ
Завод за издавање уџбеника, Сарајево 1965.

Недостатак савременијих и бољих синтеза на нашем језику о замашној проблематици Источног питања био је разлог за појаву другог издања овог познатог дјела В. Поповића. Иако је развој југословенске историографије од прве појаве ове књиге (1928) у много чему превазишао њене резултате, она још увијек привлачи не мало интересовање. У вријеме прве појаве овог дјела, које је претежно синтеза политичке и дипломатске историје Источног питања, није се од њега могло ни захтијевати оно што би се сада тражило.

Премда је В. Поповић био један од најрезвенијих и најбољих југословенских историчара између два рата, на низу мјеста његов текст је непотпун, а методолошки приступ неисправан. Узимајући у обзир степен развоја историјске

науке у Југославији и захтјеве који су се пред њу постављали у вријеме првог објављивања ове књиге, ти недостаци имају своје оправдање.

Текст В. Поповића, који се појављује у новом издању, нужно је било препратити напоменама и цјеловитим критичким освртом. То је, са великим успјехом, урадио др Милорад Екмечић, који је савремене погледе историчара на историју Источног питања у свом опширном предговору супротставио концепцијама В. Поповића.

Уводни текст Екмечића је од посебног научног интереса, побуђује на размишљања и представља велико олакшање онима који се преко дјела В. Поповића упућују у научне проблеме.

Р. Јовановић

Др Љубинка Ђирић—Богетић, КОМУНИЦЕ У ЦРНОЈ ГОРИ
У XIX И ПОЧЕТКОМ XX ВЕКА

Издање Историјског института у Титограду 1966. године

Међу интересантнија питања старије црногорске историје спада и питање настанка облика заједничке својине. Настанак и организација племена у Црној Гори у најтјешњој је вези са појавом облика колективне својине и са односима људи на њој. Изучавања овакве проблематике, једнако интересантне за историчаре политичких, економских и правних односа, дала су различите резултате. Покушаји рјешавања ових питања путем разних аналогича нијесу довела, нити могу довести, до неких значајнијих рјешења. Књига др Љ. Ђирић—Богетић представља прилог изучавању свакако знатно лакшег питања из ове области. Постојећа грађа, иако доста оскудна, са свим значајнијим што је о томе до сада написано, дала је разлога аутору да покуша да у нешто ширем обиму изложи и нека своја мишљења, сматрају-

ћи да ће макар и покретањем овог питања, изазивањем стручне дискусије, оправдати свој напор и постићи циљ, који је и издавач пред собом имао.

Послије уводних разматрања о колективној земљишној својини уопште и земљишној својини у Црној Гори, аутор се осврнуо на начин стицања колективне својине и значај својине „куће“ коју она има у црногорској привреди. У осталим главама првог дијела књиге разматрана је колективна земљишна својина као основица црногорског пашног сточарства, неки њени облици и титулари (село, братство и племе) и право на дио у комуни и начин његовог искоришћавања и управљања (режим планине).

У другом дијелу књиге анализирани су друштвено-економски утицаји до којих је дошло последице црногорско-турског рата 1876—